

NORGES HØYESTERETT

Den 20. desember 2012 avsa Høyesterett dom i

HR-2012-02392-A, (sak nr. 2012/1188), sivil sak, anke over dom,

A (advokat Arild Humlen)

mot

Staten v/Utlendingsnemnda (Regjeringsadvokaten
v/advokat Adele Matheson Mestad – til prøve)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Bull**: Saken gjelder tolkning av utlendingsloven § 66 første ledd bokstav a – vilkårene for utvisning når en utlending har fremlagt forfalskede identifikasjonsdokumenter. Spørsmålet er særlig hva som skal til for å anvende bestemmelsens første alternativ om grov overtredelse, herunder om det gjelder et vilkår om subjektiv skyld.
- (2) A kom 14. mai 2008 til Norge fra Sverige. Han hadde ingen identifikasjonsdokumenter og opplyste å være fra Basra i Irak. Han søkte om asyl samme kveld og sa da at han skulle skaffe identifikasjonsdokumenter. Disse ble levert til utlendingsmyndighetene i august 2008 og bestod blant annet av et irakisk pass, statsborgerbevis og nasjonalt identitetskort.
- (3) I asylintervjuet 23. september 2008 opplyste A at han ikke hadde vært i Irak siden 1999. Sammen med ektefellen og to små sønner hadde han da kommet seg til Tyrkia ved hjelp av menneskesmuglere. Menneskesmuglerne hadde fratatt dem identifikasjonspapirene deres. Etter å ha oppholdt seg ulovlig i Tyrkia frem til 2005, dro de videre til Hellas. Ektefellen forlot ham der og tok de to sønnene med seg. Han var nå kommet til Norge via Sverige fordi han hadde hørt at "det var åpnet en dør" i Norge, og han håpet derfor å kunne lete etter ektefellen og sønnene herfra.

- (4) Hverken i Tyrkia, Hellas eller Sverige hadde han søkt asyl. Han forklarte at han ikke hadde hatt vanskeligheter med myndighetene i Irak før utreisen, men at problemet nå var svigerfamilien ved retur til Irak: I henhold til stammereglene som gjaldt på hjemstedet, ville han få problemer med denne familien om han nå returnerte uten sin kone og sønner. Dersom det skulle vise seg at hun ikke lenger ville ha noe med ham å gjøre, måtte han likevel, for å bli fri sitt ansvar overfor svigerfamilien, få henne til å returnere til Irak slik at han fikk overlevert henne til hennes egen familie.
- (5) Politiets utlendingsenhet undersøkte de fremlagte identifikasjonsdokumentene. I en rapport 9. september 2009 ble det konkludert med at passet ikke syntes å være falskt eller forfalsket. Det nasjonale identitetskortet var imidlertid "overveiende sannsynlig falskt", og statsborgerbeviset syntes "forfalsket ved fotobytte".
- (6) Asylsøknaden ble avslått av Utlendingsdirektoratet – UDI – 17. desember 2009. I avslaget ble det uttalt at fremleggelsen av forfalsket identitetskort og statsborgerbevis bidro til å svekke søknadens troverdighet. Fremleggelsen av de falske dokumentene førte også til at UDI 19. januar 2010 sendte forhåndsvarsel om utvisning og innmelding i Schengen informasjonssystem (SIS), og 9. april 2010 traff UDI vedtak om utvisning med varig innreiseforbud med hjemmel i utlendingsloven § 66 første ledd bokstav a, samt vedtak om innmelding i SIS. A påklaget vedtaket og anførte at den omstendighet at dokumentene kanskje var falske, ikke var noe han burde ha forstått – han hadde uansett vært i god tro.
- (7) Etter å ha skilt seg fra sin irakiske ektefelle inngikk A 24. april 2010 ekteskap med en norsk kvinne som han hadde hatt et forhold til siden sommeren 2008.
- (8) Avslaget i asylsaken ble opprettholdt etter klage av Utlendingsnemnda – UNE – 21. august 2010. Samme dag tok UNE heller ikke klagen over utvisningsvedtaket til følge. Det ble for det første lagt vekt på at klageren ved å fremlegge falske dokumenter "mot bedre vitende" hadde gitt uriktige opplysninger om forhold av vesentlig betydning for hans sak om asyl. For det annet la nemnda vekt på at de korrekte opplysningene om identitetskortet og statsborgerbeviset var fremkommet uten at klageren hadde bidratt til det. Det forelå da grovt brudd på utlendingsloven § 83 annet ledd. Nemnda kom videre til at utvisning heller ikke ville være et uforholdsmessig tiltak.
- (9) A begjærte 22. september 2010 omgjøring av utvisningsvedtaket. Her gjorde han for første gang rede for omstendighetene omkring innhenting av identifikasjonsdokumentene: Under hans opphold i Hellas hadde greske myndigheter etterlyst slike dokumenter, og identitetskortet og statsborgerbeviset var derfor blitt innhentet fra Irak ved hjelp av As bror. Passet var så blitt utstedt av den irakiske ambassaden i Hellas. A ga fortsatt uttrykk for at dokumentene var ekte, og i alle fall hadde han ikke hatt grunn til å tro noe annet.
- (10) I vedtak 29. september 2010 tok ikke UNE begjæringen om omgjøring til følge. Nemnda holdt fast ved at dokumentene overveiende sannsynlig var falske. Den uttalte videre at den hadde merket seg anførselen om at A uansett hadde vært i aktsom god tro. Nemnda fant ikke at det kunne begrunne en omgjøring. Det ble i så måte lagt vekt på at utlendinger har et selvstendig ansvar for å gi korrekte opplysninger til norske myndigheter, og at norske myndigheter er helt avhengige av å kunne stole på de

opplysninger utlendingen gir i søknadsprosessen. Falske opplysninger utgjør derfor et tillitsbrudd som vanskeliggjør kontrollen med at norsk innvandringspolitikk blir fulgt.

- (11) A tok 13. oktober 2010 ut stevning mot staten med påstand om at UNEs vedtak skulle kjennes ugyldig, og det ble samtidig begjært midlertidig forføyning for at utvisningsvedtaket ikke skulle effektueres før det forelå rettskraftig avgjørelse i gyldighetssøksmålet.
- (12) I Oslo tingretts kjennelse 16. november 2010 ble begjæringen om midlertidig forføyning ikke tatt til følge.
- (13) Som følge av ekteskapsinngåelsen i april 2010 var det blitt søkt om familiegjengenforening, men denne søknaden ble avslått 26. januar 2011 under henvisning til utvisningsvedtaket.
- (14) Oslo tingrett avsa 11. mars 2011 dom med slik domsslutning:
 - "1. Staten v/Utlendingsnemnda frifinnes.
 - 2. A dømmes til å betale sakskostnader med 62 500 – sekstitotusenfemhundre – kroner til Staten v/Utlendingsnemnda innen to uker fra forkynnelsen av dommen."
- (15) Tingretten mente at A mest sannsynlig måtte ha kjent til at dokumentene var falske, og at han i alle fall hadde utvist grov uaktsomhet i så måte. Det forelå etter tingrettens syn et grovt brudd på utlendingsloven § 83 annet ledd, og vilkåret i utlendingsloven § 70 om at en utvisning ikke skal være et uforholdsmessig tiltak, var også oppfylt.
- (16) A anket til lagmannsretten. For lagmannsretten ble politiets konklusjoner om identifikasjonsdokumentenes manglende ekthet ikke bestridt. Heller ikke tingrettens forholdsmessighetsvurdering ble angrepet, blant annet fordi A og hans norske kone på dette tidspunktet ikke lenger bodde sammen.
- (17) Borgarting lagmannsrett avsa 7. mai 2012 dom med slik domsslutning:
 - "1. Anken forkastes.
 - 2. Hver av partene bærer sine sakskostnader for tingretten og lagmannsretten."
- (18) I sin dom la lagmannsretten til grunn at A ved å fremlegge de to falske dokumentene ikke hadde medvirket til å avklare sin riktige identitet etter utlendingsloven § 83 annet ledd, og at forholdet måtte bedømmes som grovt etter § 66 første ledd bokstav a første alternativ. Lagmannsretten la til at A hadde utvist uaktsomhet "om enn i liten grad", og at utvisningsvedtaket var gyldig.
- (19) A anket til Høyesterett over lagmannsrettens rettsanvendelse. Ved Høyesteretts ankeutvalgs beslutning 24. august 2012 ble anken tillatt fremmet for så vidt gjelder lagmannsrettens generelle tolkning av utlendingsloven § 83 annet ledd, jf. § 93 fjerde ledd og utlendingsloven § 66 første ledd bokstav a. For øvrig ble den nektet fremmet. I et forberedende rettsmøte 8. oktober 2012 uttalte videre forberedende dommer at hovedvekten under ankeforhandlingen burde legges på tolkningen av § 66 første ledd bokstav a.

- (20) Den ankende part – A – har i det vesentlige gjort gjeldende:
- (21) Brudd på utlendingsloven § 83 annet ledd om plikt for enhver utlending til å medvirke til avklaring av egen identitet kan ikke begrunne utvisning i et tilfelle som dette. Asylsøkere er i en annen situasjon enn utlendinger flest: De må ofte innhente dokumentasjon fra korrupte hjemlandsmyndigheter via mellommenn, og de kan dermed ikke så lett vite om dokumentene som de får tilsendt, er ekte. Det er i dette perspektivet man må se bestemmelsen i utlendingsloven § 93 fjerde ledd om asylsøkeres plikt til å "gjøre sitt beste" for å fremlegge nødvendig dokumentasjon og medvirke til innhenting av nødvendige opplysninger. Det følger av forarbeidene til § 93 fjerde ledd at brudd på bestemmelsen ikke kan føre til straff eller utvisning.
- (22) Under enhver omstendighet må det i kravet i § 66 første ledd bokstav a første alternativ om "grovt" brudd på loven ligge et absolutt krav om subjektiv skyld utover den skyld som lagmannsretten her fant bevist – "liten grad" av uaktsomhet. I betraktning av at utvisning er et tungt sanksjonsmiddel etter loven, bør det kreves grov uaktsomhet. Dermed oppnår man også harmoni mellom første og annet alternativ i bestemmelsen – annet alternativ krever uttrykkelig forsett eller grov uaktsomhet når utvisningen begrunnes med at utlendingen har gitt "vesentlig uriktige eller åpenbart villedende opplysninger". Det er i praksis situasjonen her.
- (23) A, som for Høyesterett er innvilget fri sakførsel, har nedlagt slik påstand:

"Prinsipalt

1. **Utvisningsvedtaket av 21.08.2010 sammenholdt med beslutning av 29.09.2010 om ikke å omgjøre vedtaket, er ugyldige.**
2. **Saksmkostninger tilkjennes for tingrett og lagmannsrett.**

Subsidiært:

1. **Lagmannsrettens dom oppheves.**
2. **Saksmkostninger tilkjennes for tingrett og lagmannsrett."**

- (24) Ankemotparten – *staten v/Utlendingsnemnda* – har i det vesentlige gjort gjeldende:
- (25) Utlendingsloven § 93 fjerde ledd gjelder asylsøkeres plikt til å medvirke ved sakens opplysning rent generelt. Den er ikke en spesialregel i forhold til § 83 annet ledd, som bare gjelder plikten til å medvirke til avklaring av egen identitet. At § 83 annet ledd også gjelder for asylsøkere, fremgår uttrykkelig av bestemmelsens siste punktum. Følgelig kan asylsøkere utvises for brudd på denne bestemmelsen.
- (26) Første alternativ kan brukes selv om det ikke er utvist skyld fra utlendingens side. Vilkåret om "grovt" lovbrudd i første alternativ gir anvisning på en konkret vurdering der det ikke inngår et ufravikelig krav om at det må være utvist skyld, og langt mindre noen kvalifisert skyld. Eventuell utvist skyld inngår i stedet naturlig i forholdsmessighetsvurderingen etter utlendingsloven § 70. Dette gjelder også når det lovbruddet som det utvises for, består i at det er gitt uriktige eller villedende opplysninger, altså den type lovbrudd som beskrives i annet alternativ. Det følger av bestemmelsens forhistorie.

(27) Staten v/Utlendingsnemnda har nedlagt slik påstand:

"1. Anken forkastes.

2. Staten v/Utlendingsnemnda tilkjennes sakens omkostninger for lagmannsretten og for Høyesterett."

(28) *Jeg er kommet til at anken må forkastes.*

(29) I utlendingsloven § 66, som gjelder utvisning av utlendinger uten oppholdstillatelse, lyder første ledd bokstav a slik:

"En utlending uten oppholdstillatelse kan utvises

a) når utlendingen grovt eller gjentatte ganger har overtrådt en eller flere bestemmelser i loven her, forsettlig eller grovt uaktsomt har gitt vesentlig uriktige eller åpenbart villedende opplysninger i en sak etter loven, eller unndrar seg gjennomføringen av et vedtak som innebærer at vedkommende skal forlate riket,"

(30) Grunnlaget for det lovtolkningsspørsmål saken reiser, er en situasjon der det er fremlagt falske identifikasjonsdokumenter for utlendingsmyndighetene i en asylsak. Videre er det ikke gjort rede for omstendighetene omkring innhenting av identifikasjonsdokumentene da asylsøkeren ble orientert om at dokumentene sannsynligvis var falske, men først flere måneder senere.

(31) Objektivt sett er en slik handlemåte i strid med § 83 annet ledd, som lyder:

"Ved innreise, og frem til korrekt identitet er registrert, har utlendinger plikt til å medvirke til å avklare sin identitet i den grad utlendingsmyndighetene krever det. Utlendingsmyndighetene kan også senere pålegge utlendingen en slik plikt dersom det er grunn til å anta at den registrerte identiteten ikke er den riktige. En utlending kan ikke pålegges å medvirke til å avklare sin identitet på en måte som kommer i konflikt med et behov for beskyttelse."

(32) Denne bestemmelsen står under overskriften "[a]lminnelige regler om saksbehandlingen m.m.". Den gjelder for utlendinger generelt, bortsett fra tredje punktum som innskrenker medvirkningsplikten spesielt for asylsøkere. Tredje punktum er ikke aktuell slik saken ligger an.

(33) Videre innebærer handlemåten objektivt sett brudd på § 93 fjerde ledd første punktum, som har denne ordlyden:

"Søkeren plikter å gjøre sitt beste for å fremlegge nødvendig dokumentasjon og medvirke til innhenting av nødvendige opplysninger."

(34) Bestemmelsen er en særskilt regel for behandlingen av asylsaker. Det kan hevdes at når det foreligger brudd på § 93 fjerde ledd første punktum, er det denne bestemmelsen som kommer til anvendelse, til fortrengsel for § 83 annet ledd. Det er jeg ikke enig i.

(35) Det fremgår allerede av ordlyden at § 93 fjerde ledd første punktum gjelder medvirkning til alle typer dokumentasjons- og informasjonsinnhenting som kan ha betydning for en asylsak. Plikten er dermed vagt avgrenset, og dette forklarer formuleringen "å gjøre sitt

beste", og hvorfor det i forarbeidene er forutsatt at brudd ikke skal medføre straff eller utvisning, jf. Ot.prp. nr. 75 (2006–2007) side 444.

- (36) Bestemmelsen favner altså adskillig videre enn § 83 annet ledd, som spesielt gjelder medvirkning til avklaring av egen identitet. Som det fremgår av så vel Ot.prp. nr. 75 (2006–2007) side 444 som NOU 2004: 20 side 340, ligger det primært en pedagogisk tanke bak § 93 fjerde ledd første punktum: Man ville synliggjøre den generelle medvirkningsplikten asylsøkere har ved behandlingen av sin sak. At § 83 annet ledd også gjelder for asylsøkere, er forutsatt i unntaksbestemmelsen i siste punktum, slik jeg allerede har vært inne på.
- (37) Spørsmålet er så om § 66 første ledd bokstav a første alternativ stiller krav om subjektiv skyld før utvisning kan komme på tale.
- (38) Lagmannsretten tar utgangspunkt i at § 66 første ledd bokstav a første alternativ, i motsetning til annet alternativ, ikke fastsetter noe skyldkrav. Ut fra anførselene i saken drøfter lagmannsretten likevel forskjellige omstendigheter omkring innhenting og fremleggelsen av identifikasjonsdokumentene og gir på side 16 i dommen uttrykk for at dette "trekker i retning av at han var i god tro". Derimot hadde A etter lagmannsrettens mening en "klar oppfordring til å forsøke å få tak i ekte dokumenter" etter at han i forhåndsvarslet om utvisning i januar 2010 og i utvisningsvedtaket i april samme år var blitt gjort kjent med at dokumentene sannsynligvis var falske.
- (39) Lagmannsretten konkluderer så på side 18 i dommen slik:
- "Etter en avveining av de nevnte momenter har lagmannsretten kommet til at A ved å fremlegge ...[de] to falske id-dokumentene ikke har medvirket til å avklare sin riktige identitet etter § 83 andre ledd. Forholdet er å bedømme som grovt etter § 66 første ledd bokstav a) første alternativ."**
- (40) Lagmannsretten tilføyer imidlertid at den ikke er enig med UNE i at A har fremlagt dokumentene mot bedre vitende og derved har utvist forsett. Samlet sett finner lagmannsretten at han er å bebreide, og at han følgelig har utvist uaktsomhet, om enn i liten grad.
- (41) Jeg har vanskelig for å se at et absolutt krav om subjektiv skyld kan utledes av ordlyden i § 66 første ledd bokstav a første alternativ. Når bestemmelsen krever at utlendingen "har overtrådt" en eller flere av utlendingslovens bestemmelser, er det nærliggende å lese dette bare som et krav om at utlendingen rent objektivt skal ha handlet i strid med den eller de aktuelle bestemmelsene, slik man også i strafferetten skiller mellom objektiv overtredelse av et straffebud og subjektiv skyld.
- (42) Heller ikke ordet "grovt" innebærer nødvendigvis et krav om subjektiv skyld. Det gir god mening å tale om mer eller mindre grove lovbrudd basert på en vurdering av handlingens objektive alvor. Innen rammen av utlendingsloven må et sentralt moment i så måte være hvor viktig overholdelsen av den aktuelle bestemmelsen er for gjennomføringen av landets utlendingspolitikk. Det er klart at plikten til å medvirke til avklaring av egen identitet har avgjørende betydning for en ordnet utlendingsforvaltning.
- (43) Det kan imidlertid spørres om det, på grunn av kravet i annet alternativ til subjektiv skyld i form av grov uaktsomhet eller forsett, må innfortolkes et tilsvarende skyldkrav i første

alternativ – i det minste når utvisningen i realiteten skyldes at utlendingen, slik annet alternativ krever, "har gitt vesentlig uriktige eller åpenbart villedende opplysninger i en sak etter loven".

- (44) Om man ser på bestemmelsens forhistorie, er det klart at det ved innføringen av annet alternativ – som kom inn ved en endringslov 19. juni 2009 nr. 41 før den nye utlendingsloven trådte i kraft – ikke var meningen å innskrenke adgangen til å utvise etter første alternativ. Ordlyden i annet alternativ er hentet fra straffebestemmelsen i utlendingslovens § 108 annet ledd bokstav c, og det var på det rene at brudd på denne bestemmelsen uansett kunne medføre utvisning i medhold av § 66 første ledd bokstav a første alternativ. I Ot.prp. nr. 97 (2008–2009) side 15 ble endringen begrunnet med at det likevel var "hensiktsmessig å presisere" dette. Det ble videre uttalt at "[d]epartementet legger til grunn at presiseringer ikke innebærer noen endring i gjeldende rett".
- (45) Uttalelser i forarbeidene om utvisning mer allment taler for at grunnvilkårene for utvisning i § 66 første ledd bokstav a første alternativ ikke inkluderer et krav om subjektiv skyld, heller ikke i form av simpel uaktsomhet. I Ot.prp. nr. 75 (2006–2007) side 280–281 sondres det mellom "objektive vilkår for utvisning" og "forholdsmessighetsvurderingen". Som jeg har vært inne på, følger forholdsmessighetsvurderingen av en egen paragraf i loven, § 70. Om de objektive vilkår heter det at "[h]vilke overtredelser som skal anses som grove, beror på en konkret vurdering". De momentene som så nevnes, er i første rekke av rent objektiv karakter, som for eksempel hvor lang tid et ulovlig opphold har vart, eller om det er gitt uriktige opplysninger av vesentlig betydning for vedtak om asyl eller opphold. Det er under drøftelsen av forholdsmessighetsvurderingen at hensynet til "i hvilken grad utlendingen selv kan bebreides eller om det forelå aktsom god tro", fremheves som ett av flere viktige momenter. Disse uttalelsene gjelder rettstilstanden etter den tidligere utlendingsloven, men det er ikke noe som tyder på at man her ønsket noen endring ved innføringen av den nåværende utlendingsloven.
- (46) Det skal riktignok nevnes at det trekkes inn subjektive forhold også under drøftelsen av de objektive vilkår: Ved vurderingen av om fremleggelse av uriktige opplysninger skal regnes som et grovt brudd på utlendingsloven, "legges [det] vekt på hvilke virkemidler som er benyttet for å gi uriktige opplysninger, hvorvidt de er gjentatt under sakens gang, om de fremstår som en bevisst, planlagt forledelse av myndighetene, mv.", jf. side 280 i proposisjonen. At subjektive forhold kan inngå i grovhetsvurderingen, er imidlertid ikke det samme som at subjektiv skyld er et nødvendig grunnvilkår i alle tilfelle. Uttalelsen kan vel snarere sies å ha som forutsetning at subjektiv skyld ikke er et absolutt vilkår, men bare ett mulig element blant flere i en totalvurdering.
- (47) Også i rettspraksis finnes det uttalelser som trekker i retning av at subjektiv skyld ikke er et absolutt vilkår for å anse et brudd på utlendingsloven som "grovt" i henhold til lovens § 66 første ledd bokstav a første alternativ. Jeg viser her særlig til Rt. 2011 side 948, der det i avsnitt 46 heter følgende om den tilsvarende vurderingen etter den tidligere utlendingsloven:

"Det må nødvendigvis være slik at den utlending som søker opphold i Norge, må ha et selvstendig ansvar for å sette seg inn i det gjeldende regelverk. Ved vurderingen av om grunnvilkåret for utvisning er oppfylt, kan det knapt være rom for å trekke inn utlendingens subjektive forhold. Ved forholdsmessighetsvurderingen etter § 29 andre

ledd må det etter mitt syn være en noe større anledning til å ta hensyn til i hvilken grad utlendingen kan bebreides eller var i god tro, jf. Ot.prp.nr.75 (2006-2007) side 281."

- (48) Formuleringen "knappt være rom for å trekke inn utlendingens subjektive forhold" stenger i og for seg ikke for å ta hensyn til dette ved vurderingen av om grunnvilkåret for utvisning er oppfylt. Men uttalelsen synes å bygge på en forutsetning om at subjektiv skyld ikke er et *nødvendig* vilkår: Spørsmålet om utlendingen kan bebreides, skal i første rekke inngå i forholdsmessighetsvurderingen.
- (49) Jeg er etter dette kommet til at det ikke kan oppstilles et krav om subjektiv skyld for å anse vilkåret i utlendingsloven § 66 første ledd bokstav a første alternativ om "grovt" brudd på loven for å være oppfylt.
- (50) For øvrig finner jeg grunn til å peke på at dette spørsmålet nok har mindre betydning i praksis. Som jeg har vært inne på, vil spørsmålet om det er utvist subjektiv skyld, være viktig ved den forholdsmessighetsvurderingen som skal foretas. Utlendingsloven § 70 i denne vurderingen fremhever "forholdets alvor" som et sentralt moment. Men som nevnt kan spørsmålet om subjektiv skyld også inngå som et ledd i vurderingen av om forholdet er "grovt", slik at det blir en glidende overgang i drøftelsen. Dette kan nok også forklare hvorfor de forarbeidsuttalelsene jeg har nevnt, heller ikke sonderer skarpt.
- (51) Vår sak er i så måte noe spesiell ved at spørsmålet om forholdsmessighet ikke stod til behandling i lagmannsretten. Saken for Høyesterett gjelder bare den generelle tolkning av utlendingsloven § 83 annet ledd, § 93 fjerde ledd og utlendingsloven § 66 første ledd bokstav a.
- (52) Lagmannsretten har dermed ikke lagt til grunn en feilaktig forståelse av loven, og anken må forkastes.
- (53) Staten v/Utlendingsnemnda har krevd seg tilkjent sakskostnader for lagmannsretten og Høyesterett. Tatt i betraktning styrkeforholdet mellom partene og den omstendighet at anken er fremmet til prøving av generelle lovtolkningsspørsmål, er jeg imidlertid kommet til at sakskostnader ikke bør ilegges, jf. tvisteloven § 20-2 tredje ledd.
- (54) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. Anken forkastes.
2. Sakskostnader for lagmannsretten og Høyesterett tilkjennes ikke.

- (55) Dommer **Øie:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (56) Dommer **Tønder:** Likeså.
- (57) Dommer **Bergsjø:** Likeså.
- (58) Dommer **Stabel:** Likeså.

(59) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Anken forkastes.
2. Sakskostnader for lagmannsretten og Høyesterett tilkjennes ikke.

Riktig utskrift bekreftes: